

Hyrdinden og skorstensfejeren

H.C. Andersen

Har du nogensinde set et rigtig gammelt træskab, ganske sort af alderdom og skåret ud med snirkler og løvværk? Just sådant et stod der i en dagligstue, det var arvet fra oldemoder, og udskåret med roser og tulipaner fra øverst til nederst; der var de underligste snirkler og mellem dem stak små hjorte hovedet frem med mange takker, men midt på skabet stod snittet en hel mand, han var rigtignok grinagtig at se på og grine gjorde han, man kunne ikke kalde det at le, han havde gedebukkeben, små horn i panden og et langt skæg. Børnene i stuen kaldte ham altid gedebukkebens-overogundergeneralkrigskommandersergenten, for det var et svært navn at sige, og der er ikke mange der får den titel; men at lade ham skære ud det var også noget. Dog nu var han der jo! altid så han hen til bordet under spejlet, for der stod en yndig lille hyrdinde af porcelæn; skoene var forgyldt, kjolen nydelig hæftet op med en rød rose og så havde hun guldhæt og hyrdestav; hun var dejlig. Tæt ved hende stod en lille skorstensfejer, så sort som et kul, men i øvrigt også af porcelæn; han var lige så ren og pæn som nogen anden, at han var skorstensfejer, det var jo bare noget han forestillede, porcelænsmageren kunne lige så godt have gjort en prins af ham, for det var ét!

Der stod han med sin stige så nydeligt, og med et ansigt, så hvidt og rødt, som en pige og det var egentligt en fejl, for lidt sort kunne han gerne have været. Han stod ganske nær ved hyrdinden; de var begge to stillet hvor de stod, og da de nu var stillet, så havde de forlovet sig, de passede jo for hinanden, de var unge folk, de var af samme porcelæn og begge lige skrøbelige.

Tæt ved dem stod der nok en dukke, der var tre gange større, det var en gammel kineser, som kunne nikke; han var også af porcelæn og sagde at han var bedstefader til den lille hyrdinde, men det kunne han nok ikke bevise, han påstod at han havde magt over hende, og derfor havde han nikked til gedebukkebens-overogundergeneralkrigskommandersergenten, der friede til den lille hyrdinde.

“Der får du en mand,” sagde den gamle kineser, “en mand, som jeg næsten tror er af mahognitræ, han kan gøre dig til gedebukkebens-overogundergeneralkrigskommandersergentinde, han har hele skabet fuldt af sølvstøj, foruden hvad han har i de hemmelige gemmer!”

“Jeg vil ikke ind i det mørke skab!” sagde den lille hyrdinde, “jeg har hørt sige, at han har derinde elve porcelænskoner!” –

“Så kan du være den tolvte!” sagde kineseren, “i nat, så snart det knager i det gamle skab, skal I have bryllup, så sandt som jeg er en kineser!” og så nikkede han med hovedet og faldt i søvn.

Men den lille hyrdinde græd og så på sin hjertensallerkæreste, den porcelænskorstensfejer.

“Jeg tror jeg vil bede dig,” sagde hun, “at du vil gå med mig ud i den vide verden, for her kan vi ikke blive!”

“Jeg vil alt hvad du vil!” sagde den lille skorstensfejer, “lad os straks gå, jeg tænker nok jeg kan ernære dig ved professionen!”

“Bare vi var vel nede af bordet!” sagde hun, “jeg bliver ikke glad før vi er ude i den vide verden!”

Og han trøstede hende og viste hvor hun skulle sætte sin lille fod på de udskårne kanter og det forgyldte løvværk ned om bordbenet, sin stige tog han også til hjælp og så var de nede på gulvet, men da de så hen til det gamle skab, var der sådant et røre; alle de udskårne hjorte stak hovederne længere frem, rejste takkerne og drejede med halsen; gedebukkebens-overogundergeneralkrigskommandersergenten sprang højt i vejret, og råbte over til den gamle kineser, “nu løber de! nu løber de!”

Da blev de lidt forskrækkede, og sprang gesvindt op i skuffen til forhøjningen.

Her lå tre, fire spil kort, som ikke var komplette og et lille dukketeater, der var rejst op, så godt det lod sig gøre; der blev spillet komedie og alle damerne, både ruder og hjerter, klør og spar, sad i første række og viftede sig med deres tulipan og bag ved dem stod alle knægtene og viste at de havde hoved, både foroven og forneden, således som spillekort har det. Komedien handlede om to, som ikke måtte få hinanden, og hyrdinden græd derover, for det var ligesom hendes egen historie.

“Det kan jeg ikke holde ud!” sagde hun. “Jeg må op af skuffen!” men da de kom på gulvet og så op til bordet, så var den gamle kineser vågnet, og rokkede med hele kroppen, han var jo en klump forneden!

“Nu kommer den gamle kineser!” skreg den lille hyrdinde og så faldt hun lige ned på sine porcelænsknæ, så bedrøvet var hun.

“Jeg får en tanke,” sagde skorstensfejeren, “skal vi krybe ned i den store potpourrikrukke der står i kroge, der kan vi ligge på roser og lavendler og kaste ham salt i øjnene når han kommer.”

“Det kan ikke forslå!” sagde hun, “desuden ved jeg at gamle kineser og potpourrikrukken har været forlovede og der bliver altid lidt godhed tilbage når man således har stået i forhold! nej der er ikke andet for end at gå ud i den vide verden!”

“Har du virkelig mod til at gå med mig ud i den vide verden?” spurgte skorstensfejeren. “Har du betænkt hvor stor den er, og at vi aldrig mere kan komme her tilbage!”

“Det har jeg!” sagde hun.

Og skorstensfejeren så ganske stift på hende og så sagde han: “Min vej går gennem skorstenen! har du virkelig mod til at krybe med mig gennem kakkelovnen både gennem tromlen og røret? så kommer vi ud i skorstenen og der forstår jeg at bruge mig! vi stiger så højt at de ikke kan nå os, og øverst oppe er der et hul ud til den vide verden!”

Og han førte hende hen til kakkelovnsdøren.

“Der ser sort ud!” sagde hun, men hun gik dog med ham, både gennem tromlen og gennem røret, hvor der var den bælgmørke nat.

“Nu er vi i skorstenen!” sagde han, “og se! se! ovenover skinner den dejligste stjerne!”

Og det var en virkelig stjerne på himlen, der skinnede lige ned til dem, ligesom om den ville vise dem vejen. Og de kravlede og de krøb, en gruelig vej var det, så højt, så højt; men han løftede og lettede, han holdt hende og viste de bedste steder hvor hun skulle sætte sine små porcelænsfødder og så nåede de lige op til skorstensranden og på den satte de sig, for de var rigtignok trætte og det kunne de også være.

Himlen med alle sine stjerner var ovenover, og alle byens tage nedenunder; de så så vidt omkring, så langt ud i verden; den stakkels hyrdinde havde aldrig tænkt sig det således, hun lagde sit lille hoved op til sin skorstensfejer og så græd hun, så at guldet sprang af hendes livbånd.

“Det er alt for meget!” sagde hun. “Det kan jeg ikke holde ud! verden er alt for stor! gid jeg var igen på det lille bord under spejlet! jeg bliver aldrig glad før jeg er der igen! nu har jeg fulgt dig ud til den vide verden, nu kan du gerne følge mig hjem igen, dersom du holder noget af mig!”

Og skorstensfejeren talte fornuftig for hende, talte om gamle kineser og om gedebukkebens-overogundergeneralkrigskommandersergenten, men hun hulkede så gruelig, og kyssede sin lille skorstensfejer, så han kunne ikke andet end føje hende, skønt det var galt.

Og så kravlede de igen med stor besværlighed ned af skorstenen, og de krøb gennem tromlen og røret, det var slet ikke rart, og så stod de i den mørke kakkelovn; dér lurede de bag døren for at få at vide, hvorledes det stod til i stuen. Der var ganske stille; de kiggede ud – ak, dér lå midt på gulvet den gamle kineser, han var faldet ned af bordet, da han ville efter dem og lå slået i tre stykker; hele ryggen var gået af i én stump og hovedet lå trillet hen i en krog; gedebukkebens-overogundergeneralkrigskommandersergenten stod hvor han altid havde stået og tænkte over.

“Det er grueligt!” sagde den lille hyrdinde, “gamle bedstefader er slået i stykker, og vi er skyld deri! det kan jeg aldrig overleve!” og så vred hun sine små bitte hænder.

“Han kan klinkes endnu!” sagde skorstensfejeren. “Han kan meget godt klinkes! – Vær bare ikke så heftig! når de limer ham i ryggen og give ham en god klinke i nakken, så vil han være så god som ny igen og kan sige os mange ubehageligheder!”

“Tror du?” sagde hun. Og så krøb de op igen på bordet hvor de før havde stået.

“Se så langt kom vi!” sagde skorstensfejeren, “der kunne vi have sparet os al den ulejlighed!”

“Bare vi havde den gamle bedstefader klinket!” sagde hyrdinden. “Kan det være så dyrt?”

Og klinket blev han; familien lod ham lime i ryggen, han fik en god klinke i halsen, han var så god som ny, men nikke kunne han ikke.

“De er nok blevet hovmodig, siden De har været slået i stykker!” sagde gedebukkebens-overogundergeneralkrigskommandersergenten, “jeg synes dog ikke, at det er noget at være så forfærdeligt af! skal jeg have hende eller skal jeg ikke have hende?”

Og skorstensfejeren og den lille hyrdinde så så rørende på den gamle kineser, de var så bange han skulle nikke, men han kunne ikke og det var ham ubehageligt at fortælle til en fremmed, at han havde bestandig en klinke i nakken, og så blev de porcelænsfolk sammen og de velsignede bedstefaders klinke og holdt af hinanden til de gik i stykker.